

Абулқосимов Ҳасан Пирназарович,
иқтисодиёт фанлари доктори, профессор,
Мирзо Улуғбек номидаги Ўзбекистон Миллий
университети

СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ СОҲАСИДАГИ ИҚТИСОДИЙ ХАВФСИЗЛИКНИ ТАЪМИНЛАШ

УЎК: 338.2

АБУЛҚОСИМОВ Ҳ.П. СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ СОҲАСИДАГИ ИҚТИСОДИЙ ХАВФСИЗЛИКНИ ТАЪМИНЛАШ

Мақолада соғлиқни сақлаш соҳасида иқтисодий хавфсизликнинг макроиқтисодиёт, мезоиқтисодиёт ва микроиқтисодиёт даражаларида мазмуни очиб берилган. Иқтисодий хавфсизликка таҳдидлар ўрганилган. Ўзбекистонда соғлиқни сақлаш соҳаси ҳолати ва муаммолари таҳлил қилинган ҳамда соҳада иқтисодий хавфсизликни таъминлаш бўйича таклифлар асослаб берилган.

Калит сўзлар: соғлиқни сақлаш, хавфсизлик, иқтисодий хавфсизлик, таҳдидлар, соғлиқни сақлаш соҳасидаги иқтисодий хавфсизлик, макроиқтисодиёт даражасидаги хавфсизлик, мезоиқтисодиёт даражасидаги хавфсизлик, микроиқтисодиёт даражасидаги хавфсизлик, хусусий тиббий корхона ва муассасаса.

АБУЛКАСИМОВ Х.П. ОБЕСПЕЧЕНИЕ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ В СФЕРЕ ЗДРАВООХРАНЕНИЯ

В статье раскрыта сущность экономической безопасности в сфере здравоохранения на макроэкономическом, мезоэкономическом и микроэкономическом уровнях. Изучены угрозы экономической безопасности. Проанализированы состояние и проблемы здравоохранения Узбекистане, а также обоснованы предложения по обеспечению экономической безопасности в сфере здравоохранение.

Ключевые слова: здравоохранение, безопасность, экономическая безопасность, угрозы, экономическая безопасность в сфере здравоохранения, безопасность на уровне макроэкономики, безопасность на мезоэкономическом уровне, безопасность на микроэкономическом уровне, частные медицинские предприятия и учреждения.

ABULKASIMOV H.P. WAYS OF THE PUBLIC HEALTH CARE'S ECONOMIC SECURITY ENSURE

In the article is described the content of economic security in health care at the macroeconomic, meso-economic and microeconomic levels. Threats to economic security have been discussed. The situation and problems of the healthcare sector in Uzbekistan are analyzed and proposals for economic security in the sector are suggested.

Keywords: health, safety, economic security, threats, economic security in health, macroeconomic security, meso-economic security, microeconomic security, private medical enterprise and institution.

Кириш.

Соғлиқни сақлаш соҳаси аҳоли саломатлигини мустаҳкамлаш, турмуш сифатини ошириш ва барқарор демографик ривожланишни таъминлашга қаратилган узоқ муддатли миллий манфатларни таъминлашга хизмат қиласди. Соғлиқни сақлаш соҳасини ривожлантириш ва унинг иқтисодий хавфсизлигини таъминлашдан мақсад тиббий ёрдамнинг давлат томонидан кафолатланган ҳажм доирасида аҳолига бирламчи тиббий-санитария ёрдами кўрсатилишини ташкил этиш ва соғлиқни сақлаш соҳасида инсон ҳуқуқлари ҳимоя қилинишини таъминлашдан иборат. Аҳоли соғлиғини сақлаш ва мустаҳкамлашдан мақсад умр кўришни узайтириш, барвақт ўлим ва ногиронликни камайтириш, аҳоли сонини ўстиришдан иборат.

Соғлиқни сақлаш соҳасидаги иқтисодий хавфсизликни тадқиқ этишнинг бир неча даражалари мавжуд. Макроиқтисодий даражада соғлиқни сақлаш соҳаси ва кўрсатилаётган тиббий хизматлар инсон салоҳиятини сақлаш ва ривожлантириш асосида миллий ва давлат хавфсизлигини таъминлашга хизмат қилувчи ижтимоий инфратузилманинг муҳим элементи сифатида ўрганилмоқда.

Илмий муаммонинг қўйилиши. Соғлиқни сақлаш соҳасида иқтисодий хавфсизлик муаммолари А.В.Бабкин, Д.Н. Верзилин, Г.Н. Голухов, О.М. Кустов, В.И. Стародубов, Ю.Ю. Швец, И.М. Шейман, В.В. Черешнев асарларида ва Ўзбекистонда қисман З. Абдурахманов, Б.Х.Умирзоқов томонидан ўрганилган.

Шундай бўлсада, соғлиқни сақлаш соҳасида иқтисодий хавфсизликнинг макроиқтисодиёт, мезоиқтисодиёт ва микроиқтисодиёт даражаларида илмий тадқид қилиш ўз аҳамиятини йўқотгани йўқ. Ушбу йўналишда иқтисодий хавфсизликка таҳдидлар сабабларини ўрганиш – инсон омилига йўналтирилган харажатларнинг иқтисодий самарадорлиги ва натижадорлигини таъминлашга хизмат қилиши нуқтаи назардан катта аҳамиятга эга. Ўзбекистонда соғлиқни сақлаш соҳаси ҳолати ва муаммолари таҳлил қилиш асосида соҳада иқтисодий хавфсизликни таъминлаш бўйича таклифларни асослаб беришга илмий тадқиқотларнинг амалий моҳияти каттадир.

Тадқиқотнинг мақсади соғлиқни сақлаш соҳасида иқтисодий хавфсизликни моҳиятини очиб бериш ва унга таҳдидларни аниқлаш ҳамда

соҳада хавфсизликни таъминлаш йўналишлари бўйича таклифлар ишлаб чиқишдан иборат.

Тадқиқот методлари сифатида илмий абстракция, индукция ва дедукция, анализ ва синтез, статистик таҳлил методларидан фойдаланилган.

Асосий натижалар. Соғлиқни сақлашда давлат иқтисодий хавфсизлиги давлатнинг фуқаролар фойдасига тиббий хизматларга бюджет ҳисобидан тўлаш, тармоқни молиявий тартибга солиш, таннархни камайтиришга таъсир кўрсатиш функцияларини барқарор амалга оширишни таъминлашда ўз ифодасини топади. Соғлиқни сақлашда жамият ва шахс иқтисодий хавфсизлиги фуқароларнинг ўз саломатларни бўйича иқтисодий муносабатларга киришиш механизмларини шакллантириш ва барқарорлигини таъминлашни ифодалайди. Соғлиқни сақлашда товар ишлаб чиқарувчилар иқтисодий хавфсизлиги эса тармоқ товар айрбошлишнинг барқарорлигини, товар ишлаб чиқарувчиларнинг рентабеллигига эришишни ва фуқаролар учун тиббий хизматлар учун ҳақ тўловчи сифатидаги давлатнинг тўлов сиёсатининг мослашувчанинги таъминлашда намоён бўлади¹.

Соғлиқни сақлаш соҳасидаги иқтисодий хавфсизликни давлат, жамият ва шахс ҳамда тиббий асбоб-ускуналар ва дори воситалари ишлаб чиқарувчилар хавфсизлиги даражалари нуқтаи назаридан таркиблаш мумкин (қаранг: 1-расм).

Хозирги даврда соғлиқни сақлаш соҳасида давлат томонидан молиялаштириладиган ҳамда хусусий, яъни ўзини ўзи молиялаштирадиган муассасалар фаолият юритмоқда. Соғлиқни сақлаш ва уни таъминловчи тармоқларнинг иқтисодий хавфсизлигининг мезо- ва микроиқтисодиёт даражаларини қуидаги асосий йўналишларга ажратиш мумкин:

- соғлиқни сақлашнинг инфратузилмавий ташкилотлари, яъни фармацевтика саноати, дори воситалари ва тиббий анжомлар бозори ва ҳ.к. хавфсизлигини таъминлаш;

¹ Кустов О.М. Стратегические направления повышения экономической безопасности государственного здравоохранения: диссертация ... канд. экономических наук : 08.00.05 / Кустов Олег Михайлович. – СПб., 2016. – С.46.

1-расм. Соғлиқни сақлашда иқтисодий хавфсизлик¹.

– тиббий ташкилотлар хавфсизлигини таъминлаш¹.

Шунинг учун соғлиқни сақлаш соҳасида иқтисодий хавфсизликни юқорида таъкидлаганимиздек, макроиқтисодиёт, мезоиқтисодиёт ва микроиқтисодиёт даражаларида ташкил этилади (қаранг: 2-расм).

Хозирги даврда соғлиқни сақлаш соҳасида давлат томонидан молиялаштириладиган ҳамда хусусий, яъни ўзини ўзи молиялаштирадиган муассасалар фаолият юритмоқда. Соғлиқни сақлаш

макроиқтисодий хавфсизлиги соғлиқни сақлаш иқтисодий айланмасига таҳдидлар (соғлиқни сақлашда ЯИМ ишлаб чиқаришга барча тўсиқлар) нинг олдини олишни, мезоиқтисодий хавфсизлиги тиббий хизматлар бозорида товар ва молиявий институтлар ва инфратузилмага таҳдидлар (тармоқдаги субъектлар кооперациялашувига тўсиқлар)нинг олдини олишни, микроиқтисодий хавфсизлиги тармоқда хизмат кўрсатувчилар ва товар ишлаб чиқарувчилар фаолияти рентабеллигига таҳдидлар (кўрсатилган хизматлар ва товарларнинг таннархини камайтиришга, хизмат кўрсатувчи ва товар ишлаб чиқарувчилар фаолиятига тўсиқлар)нинг олдини олишни ифодалайди³.

Хусусий ва хўжалик ҳисоби асосида фаолият юритадиган давлат тиббиёт муассасасининг

¹ Бабкин, А.В. О соотношении понятий «экономическая безопасность» и «экономический потенциал» / А.В. Бабкин // Научно-технические ведомости Санкт-Петербургского государственного политехнического университета. Экономические науки. – 2013. – №4 (125). – С.125.

² Кустов О.М. Стратегические направления повышения экономической безопасности государственного здравоохранения: диссертация ... канд. экономических наук : 08.00.05 / Кустов Олег Михайлович. – СПб., 2016. – С.46 маълумотлари асосида тузилди.

³ Кустов, О.М. Стратегические направления повышения экономической безопасности государственного здравоохранения: диссертация ... канд. экономических наук : 08.00.05 / Кустов Олег Михайлович. – СПб., 2016. – С.48

2-расм. Соғлиқни сақлашда иқтисодий хавфсизликни таркибий ташкиллаштириш даражалари¹.

Соғлиқни сақлашда иқтисодий хавфсизликни таркибий ташкиллаштириш

Соғлиқни сақлаш макроиқтисодий хавфсизлиги
соғлиқни сақлаш эқтисодий айланмасига таҳдидлар (соғлиқни сақлашда ЯИМ ишлаб чиқаришга барча тўсиқлар)нинг олдини олиш

Соғлиқни сақлаш мезоиқтисодий хавфсизлиги
тиббий хизматлар бозорида товар ва молиявий институтлар ва инфратузилмага таҳдидлар (тармоқдаги субъектлар коперациялашувига тўсиқлар)нинг олдини олиш

Соғлиқни сақлаш микроиқтисодий хавфсизлиги
тармоқда хизмат кўрсатувчилар ва товар ишлаб чиқарувчилар фаолияти рентабеллигига таҳдидлар (кўрсатилган хизматлар ва товарларнинг таннархини камайтиришга, хизмат кўрсатувчи ва товар ишлаб чиқарувчилар фаолиятига тўсиқлар)нинг олдини олиш

иқтисодий хавфсизлиги унинг юқори даражадаги рентабеллик, тўловга қодирлик ва айланма маблағлар ликвидлигининг таъминланганлиги, шунингдек, молиявий барқарорлигини ошириш мақсадида капиталнинг оқилона таркибининг шакллантирилганлигини ифодалайди².

Соғлиқни сақлаш соҳасида иқтисодий хавфсизлигига таҳдидлар мавжуд бўлиб, улар қўйидагилардан иборат:

- соғлиқни сақлаш соҳасини ва мавжуд тиббий суғурта тизимини тартиба солувчи норматив-ҳуқуқий хужжатларнинг етарли даражада такомиллашмаганлиги;
- аҳолининг тиббий хизматга эришиш даражасининг етарли эмаслиги, улар бўйича давлат

кафолатларининг етарли даражада амалга оширилмаслиги;

- юқори технологик тиббий хизмат турларини молиялаштиришнинг етарли эмаслиги;
- соғлиқни сақлаш соҳасидаги асосий фонdlар эскириш даражасининг ўсиши;
- соғлиқни сақлаш соҳасидаги ишлаб чиқариш инфратузилмаси самарадорлигининг пасайиши;
- соғлиқни сақлаш соҳасини молиялаштиришнинг етарли эмаслиги ва самарадорлигининг пасайиши;
- соҳа муассасаларида инновацияларни яратиш ва қўллаш интенсивлигининг етарли эмаслиги;
- соғлиқни сақлаш тизими таркибий тузилмасининг номутаносиблиги;
- кадрлар таркибининг номутаносиблиги ва юқори малакали кадрларнинг етишмаслиги;
- ресурслардан норационал фойдаланиш, бунинг натижасида тиббий ходимларга юкламанинг номутаносиблиги, ҳудудлар бўйича тиббий муассасаларнинг хотекис жойлашганлиги ва тиббий ёрдам кўрсатиш даражасидаги фарқларнинг мавжудлиги;
- тиббий суғурта тизимининг мукаммал эмаслиги;
- тиббиёт муассасалари ўртасида рақобат курашининг сустлиги ёки йўқлиги.

¹ Кустов, О.М. Стратегические направления повышения экономической безопасности государственного здравоохранения: диссертация ... канд. экономических наук: 08.00.05 / Кустов Олег Михайлович. – СПб., 2016. – С.48 маълумотлари асосида тузилди.

² Современные особенности влияния теневой экономики на постсоветском пространстве и пути смягчения ее последствий. Пузиков В.В., Пономаренко Е.В., Вахабов А.В., Аманова М.Д., Ципуринда В.С., Абдуллаева Мс., Мамбетжанов К.К., Охрименко И.В., Азимова Д.М., Абдукодиров Х.А., Макушина А.Ю., Назаров Х.С., Коваленко В.В., Шелудько С.А., Соболова Г.В., Зуга Е.И., Левшина О.Н., Присяжнюк А.Ю., Покида А.Н., Зыбуновская Н.В. и др.. Международная коллективная монография. –Т.: "Университет", 2021. –372 с.

1-жадвал. Асосий ёш гуруҳлари бўйича вафот этганларнинг тақсимланиши (жами вафот этганларга нисбатан, %da)¹ [4]

Асосий ёш гуруҳлари	2016 й.	2017 й.	2018 й.	2019 й.
Меҳнатга лаёқатли ёшдан кичик ёшдагилар	8,0	8,3	7,9	7,8
Меҳнатга лаёқатли ёшдагилар	28,5	27,7	27,4	26,0
Меҳнатга лаёқатли ёшдан катта ёшдагилар	63,5	64,0	64,8	66,2

2-жадвал. Асосий ўлим сабаблари бўйича вафот этганларнинг тақсимланиши (жами вафот этганларга нисбатан, %da)² [5]

Ўлим сабаблари	2017 й.	2018 й.	2019 й.	2020 й.
Қон айланиши тизими касалликларидан	59,9	60,3	60,3	60,0
Нафас олиш аъзолари касалликларидан	4,8	4,0	4,2	7,2
Ўсимталаардан	9,3	9,7	10,0	8,0
Овқат ҳазм қилиш аъзолари касалликларидан	5,7	5,6	5,5	4,4
Бахтсиз ҳодиса, заҳарланиш ва жароҳатлардан	6,5	6,5	6,3	4,4
Юқумли ва паразитар касалликлардан	1,7	1,5	1,4	4,4
Бошқа касалликлардан	12,1	12,4	12,3	11,6

Ўзбекистонда соғлиқни сақлаш соҳасидаги иқтисодий хавфсизликни таъминлаш долзарб аҳамиятга эгadir. Соғлиқни сақлаш хизматларининг жаҳон стандартларига етмаганлиги туфайли меҳнатга лаёқатли ёшдагилар ва ундан кичик ёшдагилар ўртасидаги ўлим ҳолатлари ривожланган мамлакатларга қараганда юқоридир.

Мамлакатимизда 2020 йил январь-декабрь ойларида ўлганлар сони 175,6 минг кишини ташкил этиб, 2019 йил январь-декабрь ойларига (154,6 минг киши) нисбатан 21,0 минг кишига кўпайган. Ўлим коэффициенти 5,1 промиллени ташкил этган. 2019 йилда жами вафот этганларнинг 7,8%зи меҳнатга лаёқатли ёшдан кичик ёшдагиларга (2016 йилда 8,0%), 26,0%ни меҳнатга лаёқатли ёшдагиларга (2016 йилда 28,5%), 66,2%ни меҳнатга лаёқатли ёшдан катта ёшдагилар

(2016 йилда 63,5%) ҳиссасига тўғри келди (қаранг: 1-жадвал).

Мамлакатимизда рўйхатга олинган вафот этганларнинг 60% дан кўпроғи қон айланиши тизими касалликларидан вафот этмоқдалар. Коронавирус пандемияси туфайли 2020 йилда 2019 йилга нисбатан нафас олиш аъзолари касалликларидан ўлганлар улуши 4,2%дан 7,2% гача, юқумли ва паразитар касалликлардан ўлганлар улуши эса 1,4%дан 4,4%га ўсган (қаранг: 2-жадвал).

Ўзбекистонда 2020 йилда соғлиқни сақлаш тизимини янада ривожлантириш ва унинг фаолияти самарадорлигини ҳамда аҳоли соғлиғини муҳофаза қилишни яхшилашга қаратилган 20 дан ортиқ фармон ва қарорлар қабул қилинди. 2021 йилда соҳага бюджетдан 21 триллион сўм, яъни 2017 йилга нисбатан 3 баравар кўп маблағ ажратилди. Мамлакатимизда 250 дан зиёд касалликларнинг 87 тасини бирламчи бўғинда даволаш мумкин. Бунинг учун мазкур бўғинни малакали кадрлар, шошилинч ёрдам учур зарур 50 хил дори ва 16 турдаги тиббиёт воситалари билан таъминлаш керак³.

Республикадаги 17 та ихтисослашган тиббиёт марказлари томонидан жойларда тиббий кўриклар ўtkазилаётгани натижасида касалликлар эрта аниқланиб, оворагарчиликларнинг олди олинмоқда. Хусусан, Фтизиатрия ва Педиатрия марказлари барча худудларда ўз филиал-

¹ Ўзбекистон Республикасининг ижтимоий-иқтисодий ҳолат январь-декабрь 2018 йил.-Т., 2019.-261-бет; Ўзбекистон Республикасининг ижтимоий-иқтисодий ҳолат январь-декабрь 2019 йил.-Т., 2020.-359-бет; Ўзбекистон РеспубликасиДавлат статистика қўмитаси маълумотлари асосида муаллиф томонидан тузилди.

² Ўзбекистон Республикасининг ижтимоий-иқтисодий ҳолат январь-декабрь 2018 йил.-Т., 2019.-260-бет; Ўзбекистон Республикасининг ижтимоий-иқтисодий ҳолат январь-декабрь 2019 йил.-Т., 2020.-360-бет; Ўзбекистон Республикасининг ижтимоий-иқтисодий ҳолат январь-декабрь 2020 йил.-Т., 2021.-455-бет маълумотлари асосида муаллиф томонидан тузилди.

³ Соғлиқни сақлаш соҳасидаги муҳим йўналишлар белгиланди //https://president.uz/uz/lists/view/4372

ларини ташкил этгани боис, Тошкентга келувчи беморлар сони сўнгги 2 йилда қарийб 20 фоизга камайган.

Мамлакатимизда 3 мингдан ортиқ тиббиёт муассасаси бўлиб, уларнинг фаолиятига замонавий технологиялар жорий этилмоқда. 423 та бирламчи тиббиёт муассасаси "Электрон поликлиника" ахборот тизимига уланган. Лекин янгича ишлаш учун ҳамма жойда ҳам шароит етарли эмас. Айрим тиббиёт муассасаларида компьютер етишмайди. Соҳани рақамлаштириш учун 2021 йилда бюджетдан 28 миллиард сўм ажратилган бўлса-да, бу борадаги ишлар суст кечмоқда. Умуман тизимда самарадорлик ва аҳолига қулайликларни ошириш бўйича ҳали кўп иш қилиш керак. Жойларда ўтказилган сўровларда бор-йўғи 13 фоиз аҳоли тиббиётдаги ижобий ўзгаришларни сезаётганини айтган¹.

Соғлиқни сақлаш соҳасини янада ривожлантириш ва унинг иқтисодий хавфсизлигини таъминлашда 2022-2026 йилларга мўлжалланган янги Ўзбекистоннинг тараққиёт стратегиясида белгиланган қўйидаги мақсадларнинг амалга оширилиши муҳим аҳамиятга эга бўлади:

- кўрсатилаётган тиббиёт хизматларни аҳолига янада яқинлаштириш ва қулайлигини ошириш мақсадида республика ҳудудларида тиббиёт кластерларини ташкил этиш;
- аҳолига кўрсатилаётган тиббиёт хизмат сифатини ошириш, бюджет маблағларидан самарали фойдаланиш, тиббиёт хизматларни марказлаштириш ва аҳолини тиббиёт суғурталаш амалиётини жорий қилиш;
- тиббиёт асбоб-ускуналарга техник хизмат кўрсатиш тизимини такомиллаштириш. Ушбу бўйича алоҳида корхона ва унинг 13 та ҳудудий бўлимларини ташкил этиш;
- дори-дармон ва тиббиёт буюмлар муоммасини тартибга солиш ҳамда аҳолига арzon ва сифатли маҳсулотлар етказиб бериш тизимини такомиллаштириш;
- бирламчи тиббиёт-санитария хизматида аҳолига малакали хизмат кўрсатиш сифатини яхшилаш, соҳага ажратиладиган маблағларни 3 баробарга ошириш;
- репродуктив ёшдаги ва ҳомиладор аёллар, болалар учун юқори технологик тиббиёт ёрдам кўрсатиш тизимини такомиллаштириш. 46 та туманлараро перинатал марказларни таш-

кил этиш, уларни кадрлар, зарур тиббиёт техника ва буюмлар билан таъминлаш;

– тиббиёт хизматлардаги хусусий секторнинг улушкини 25 фоизга етказиш;

– мамлакатда ишлаб чиқариладиган доридармон ва тиббиёт воситаларининг улушкини 80 фоизга етказиш;

– санитария-эпидемиологик осойишталик ва жамоат саломатлиги халқаро мақомга эга лабораторияларини ташкил этиш, жумладан, ушбу хизматнинг 263 та обьектларини зарур асбоб-ускуналар билан жиҳозлаш ва 249 та обьектида қурилиш, реконструкция ва таъмирлаш ишларини олиб бориш;

– ҳудудларда бирламчи тиббиёт хизматни "бир қадам" тамоилии асосида ташкил этиш, жумладан 2022-2023 йилларда 61 та оиласиий поликлиникалар, 215 та оиласиий шифокор пунктларини ташкил этиш².

Ушбу мақсад ва чора-тадбирларнинг амалга оширилиши соғлиқни сақлаш соҳасини янада ривожлантириш ва иқтисодий ҳавфсизлигини мустаҳкамлаш йўлидаги сезиларли қадам бўлади.

Соғлиқни сақлаш соҳасида иқтисодий хавфсизликни таъминлаш учун қўйидагиларни амалга ошириш лозим бўлади:

– тиббиёт хизмат кўрсатиш тизимини бошқариш механизmlари ва усусларини такомиллаштириш;

– тиббиёт хизмат кўрсатишнинг асосий турларини ривожлантириш бўйича маҳсус дастурларни ишлаб чиқиш ҳамда ташкилий чора-тадбирларни амалга ошириш;

– тиббиёт хизматлар кўрсатиш жараёнларига инновацион технологияларни яратишини рағбатлантириш механизmlарини такомиллаштириш ва жорий этишни ташкиллаштириш;

– хусусий тиббиёт хизмат кўрсатиш ва товарлар ишлаб чиқарувчи корхоналар фаолиятини рағбатлантириш ва мувофиқлаштириш механизmlарини такомиллаштириш;

– хусусий тиббиёт корхона ва муассасалар раҳбар ходимларини тадбиркорлик ва бизнес ўқув курсларида малакаларини ошириш.

Соғлиқни сақлаш соҳасида иқтисодий хавфсизлигини таъминлашнинг асосий мезон-

² 2022-2026 йилларга мўлжалланган Янги Ўзбекистоннинг тараққиёт стратегияси // Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2022 йил 28 январдаги "2022-2026 йилларга мўлжалланган Янги Ўзбекистоннинг тараққиёт стратегияси тўғрисида"ги ПФ-60-сон Фармонига 1-илова.

¹ Ўша манба.

лари қуидагилардан иборат бўлиши мақсадга мувофиқдир:

1) аҳолига кўрсатиладиган тиббий хизматлар учун асосий ҳақ тўловчи ҳамда тиббий товар ва хизматларнинг ишлаб чиқарувчиси бўлган давлат зарарларини минималлаштириш;

2) тиббий товарлар ва хизматлар ишлаб чиқарувчи тиббиёт муассасалари фаолияти натижасида максимум ижтимоий самара олишга эришиш. Бу ижтимоий самара аҳоли саломатлигининг яхшиланганлиги, ўлим даражасининг, шу жумла-

дан, гўдаклар, болалар ва оналар ўлими даражасининг камайиши, ўртача умр кўриш ёшининг ўсиши, эпидемияларнинг олдининг олингандиги ва уларга қарши курашишнинг самарали тизимишнинг яратилганлиги, соғлом ҳаёт тарзининг шаклланганлиги, ногиронлар сонининг кескин камайиши, аҳоли ўртасида тиббий маданиятнинг шаклланганлигига ўз ифодасини топади;

3) соғлиқни сақлаш тизимишга киритилган капитал маблағлардан олинадиган иқтисодий самаранинг ошиб бориши.

Фойдаланилган адабиётлар:

1. 2022-2026 йилларга мўлжалланган Янги Ўзбекистоннинг тараққиёт стратегияси // Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2022 йил 28 январдаги "2022-2026 йилларга мўлжалланган янги Ўзбекистоннинг тараққиёт стратегияси тўғрисида"ги ПФ-60-сон Фармонига 1-илова.
2. Абдурахманов З. Вопросы экономической безопасности в системе регионального здравоохранение// Общество и инновации. 2, 2/S (мар. 2021), 601–607. DOI :<https://doi.org/10.47689/2181-1415-vol2-iss2/S-pp601-607>.
3. Бабкин, А.В. О соотношении понятий «экономическая безопасность» и «экономический потенциал» / А.В. Бабкин // Научно-технические ведомости Санкт-Петербургского государственного политехнического университета. Экономические науки. – 2013. – №4 (125). – С.125.
4. Кустов, О.М. Стратегические направления повышения экономической безопасности государственного здравоохранения: диссертация ... канд. экономических наук : 08.00.05 / Кустов Олег Михайлович. – СПб., 2016.
5. Современные особенности влияния теневой экономики на постсоветском пространстве и пути смягчения ее последствий. Пузиков В.В., Пономаренко Е.В., Вахабов А.В., Аманова М.Д., Ципуринда В.С., Абдуллаева Мс., Мамбетжанов К.К., Охрименко И.В., Азимова Д.М., Абдукодиров Х.А., Макушина А.Ю., Назаров Х.С., Коваленко В.В., Шелудько С.А., Соболова Г.В., Зуга Е.И., Левшина О.Н., Присяжнюк А.Ю., Покида А.Н., Зыбуновская Н.В. и др.. Международная коллективная монография. –Т.: "Университет", 2021. –372 с.
6. Соғлиқни сақлаш соҳасидаги муҳим йўналишлар белгиланди //<https://president.uz/lists/view/4372>.
7. Швец Ю.Ю. Развитие методологии и инструментария мониторинга социально-экономической безопасности системы здравоохранения. Диссертация на соиск. Уч степ. Д.э.н.-М., 2020.-405с.
8. Ўзбекистон Республикасининг ижтимоий-иқтисодий ҳолати, январь-декабрь 2018 йил. - Т.: 2019.
9. Ўзбекистон Республикасининг ижтимоий-иқтисодий ҳолати, январь-декабрь 2019 йил. - Т.: 2020.
10. Ўзбекистон Республикасининг ижтимоий-иқтисодий ҳолати, январь-декабрь 2020 йил. - Т.: 2021.